

Mikołaj Małecki dr hab.

DogmatyKarnisty.pl

29.10.2024

Naprawcza nowelizacja Kodeksu karnego: ocena i rekomendacje

[Projekt Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 28 października 2024 r.](#)

Wykaz RCL: UD153

1

Ocena projektu ustawy zmieniającej m.in. Kodeks karny, przedłożonego w rządowym procesie legislacyjnym 28 października 2024 r. (wykaz nr UD153) nie może abstrahować od szerszego tła, ukazującego bezprecedensowe okoliczności wejścia w życie ustawy z 7 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 2600), zmieniającej szereg przepisów Kodeksu karnego. Zmiany dokonane wskazaną ustawą wymagają odpowiedniej reakcji ustawodawczej w celu przywrócenia ładu konstytucyjnego w obszarze prawa karnego.

Nowelizacja z 7 lipca 2022 r. została poddana jednoznacznej krytyce w procesie legislacyjnym. Niezależnie od brzmienia poszczególnych przepisów i przyjętych rozwiązań, cała nowelizacja skażona jest również wadami formalnymi wynikającymi z niekonstytucyjnego trybu ustawodawczego.

Wskutek niekonstytucyjnych działań Sejmu IX kadencji, przepis określający dzień wejścia w życie analizowanej nowelizacji został derogowany ustawą z 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 403). W rezultacie termin 14 marca 2023 r., w którym pierwotnie

w zasadniczej części miała wchodzić w życie omawiana nowelizacja, został zmieniony i przesunięty na dzień 1 października 2023 r.

Niekonstytucyjna procedura obejmująca datę wejścia w życie przepisów merytorycznych sprawia, że **wszystkie normy wynikające z przepisów ustawy z 7 lipca 2022 r. budzą uzasadnione wątpliwości w ich aspekcie temporalnym**, tj. pod kątem ustalenia daty rozpoczęcia ich obowiązywania w świetle standardu konstytucyjnego i konwencyjnego. Skoro przepis ustalający datę 1 października 2023 r. może i powinien być kwestionowany z uwagi na naruszenie procedury ustawodawczej, prowadzącej do jego uchwalenia, a w związku z tym ustawa pozbawiona jest zgodnego z Konstytucją przepisu określającego jej *vacatio legis*, to nie wiadomo, w jakiej – zgodnej z Konstytucją – dacie przepisy te zaczęły obowiązywać.

Obywatel może ponosić odpowiedzialność karną wyłącznie na podstawie ustawy „obowiązującej” w czasie popełnienia czynu (art. 7 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; art. 49 ust. 1 zdanie 1 i 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej; art. 11 ust. 2 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka; art. 15 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych; art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 1 § 1 k.k.).

Ustalenie obowiązywania ustawy w określonej dacie należy do rutynowych działań każdego organu wymiaru sprawiedliwości.

Wątpliwości dotyczące początku obowiązywania obszernej nowelizacji z 7 lipca 2022 r., w świetle standardu konstytucyjnego sprawiają, że szereg kluczowych norm Kodeksu karnego może być kwestionowanych jako nie mogących kształtować sytuacji prawnej obywatela, z pogorszeniem jego praw i wolności – z uwagi na represyjny charakter nowelizacji dotyczy to większości zmian wprowadzanych w drodze ustawy z 7 lipca 2022 r.

2

Sposób procedowania nad przepisem wprowadzającym w życie nowelizację z 7 lipca 2022 r., ustalającym datę jej wejścia w życie na 1 października 2023 r., naruszył w rażący i oczywisty sposób szereg przepisów regulaminowych i konstytucyjnych:

- Pod pozorem poselskiej poprawki do projektu nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego (*sic!*) ukryto w rzeczywistości nową inicjatywę ustawodawczą, dotyczącą nowelizacji Kodeksu karnego.

- Inicjatywa ustawodawcza w tym zakresie nie spełniła wymogów wniesienia jej przez uprawniony podmiot oraz wymogów dotyczących zawartości projektu aktu prawnego rangi ustawy, co stawia pod znakiem zapytania uznanie, że mieliśmy tu do czynienia z uchwaleniem „ustawy” w rozumieniu konstytucyjnym.
- W rezultacie naruszeń Konstytucji w obszarze inicjatywy ustawodawczej, znowelizowany w styczniu 2023 r. przepis o *vacatio legis* ustawy z 7 lipca 2022 r. może być kwestionowany jako wytwór aktywności podmiotu nieuprawnionego.
- W ramach procedury legislacyjnej nie dochowano standardu trzech czytań sejmowych (inicjatywa została zgłoszona po drugim czytaniu projektu ustawy), nie spełniono również konstytucyjnych wymogów „poprawki” do projektu pod względem jej materii, momentu przedłożenia, a także warunku prawidłowego rozpatrzenia w procesie legislacyjnym.
- Badany proces legislacyjny w sposób rażąco naruszył przewidziany w Regulaminie Sejmu terminarz prac nad inicjatywą zmiany regulacji o randze kodeksowej, czego najlepszym dowodem jest 7-godzinny (*sic!*) czas dzielący posiedzenie komisji, podczas którego przystąpiono po raz pierwszy do rozpatrzenia inicjatywy modyfikacji *vacatio legis*, od finalnego głosowania ustawy na posiedzeniu Sejmu.
- Procedura legislacyjna godziła w konstytucyjne kompetencje uczestników postępowania ustawodawczego, instrumentalizując zarówno Senat, jak i Prezydenta, którego pozbawiono możliwości skorzystania z pełni kompetencji zagwarantowanych przez 21-dniowy czas na podpisanie ustawy lub skorzystania z innych środków przewidzianych w ustawie zasadniczej, w przeciwnym bowiem razie inicjatywa ustawodawcza trafiłaby w próżnię (nie zdążono by przed ziszczeniem się skutków pierwotnego przepisu określającego wejście w życie nowelizacji lipcowej na 14 marca 2023 r.).

Naprawiana nowelizacja jest zatem wieloaspektowo sprzeczna co najmniej z art. 118 ust. 1 i 3, art. 119 ust. 1 i 2, art. 122 ust. 2, art. 42 ust. 1 i art. 126 ust. 2 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 6 oraz z art. 2 i art. 7 Konstytucji.

Zob. [M. Małecki, *Niezmieniony Kodeks karny*, Kraków 2023.](#)

3

Stopień naruszeń Konstytucji wymaga, w opisywanych uwarunkowaniach, adekwatnej reakcji organów państwa celem zagwarantowania pewności obrotu prawnego

oraz poszanowania praw i wolności obywateli.

W sytuacji braku możliwości skontrolowania uchwalonych przepisów przed należycie obsadzonym sądem konstytucyjnym, który mógłby derogować niekonstytucyjne przepisy z porządku prawnego, właściwą reakcją ustawodawcy na niekonstytucyjny tryb uchwalenia przepisu może być jego uchylenie, zmiana lub przynajmniej wprowadzenie do porządku prawnego w ponownej procedurze, zgodnej z Regulaminem Sejmu i Konstytucją.

W związku z powyższymi uwarunkowaniami, **naprawienie regulacji Kodeksu karnego powinno polegać na ustosunkowaniu się projektodawcy i ustawodawcy do wszystkich przepisów ustawy z 7 lipca 2022 r.** (o ile w międzyczasie nie zostały zmienione w drodze prawidłowej procedury ustawodawczej), poprzez ich uchylenie, nadanie im zmienionego brzmienia bądź przynajmniej „nadpisanie” na wadliwy proceduralnie przepis treści w pełni zgodnej ze standardem konstytucyjnym, w kierunku wprowadzenia go do systemu prawnego w procedurze, która wolna będzie od zarzutów rażącego i oczywistego naruszenia konstytucyjnych standardów prawidłowej legislacji i reguł odpowiedzialności karnej.

4

Rządowy projekt ustawy z 28 października 2024 r., przewidujący punktowe zmiany jedynie wybranych przepisów Kodeksu karnego, nie spełnia warunków przywrócenia Kodeksowi karnemu standardu prawa zgodnego z Konstytucją.

Inicjatywa ustawodawcza opiera się na błędnym założeniu, odzwierciedlonym w treści przedłożenia, które obejmuje jedynie część przepisów znajdujących się w ustawie z 7 lipca 2022 r. W obecnej sytuacji nie chodzi jednak bynajmniej o drobne zmiany punktowe, modyfikujące kilka przepisów Kodeksu karnego, lecz o naprawienie całej nowelizacji, która została uchwalona 7 lipca 2022 r.

Brak objęcia nowelizacją wszystkich niepraworządnych zmian, wynikających z bezprawnych działań parlamentu, oznacza tolerowanie ustawowego bezprawia i rodzi ryzyko groźnego precedensu na przyszłość.

Zaniechanie naprawienia wskazanych wad formalnych ustawy oznaczać będzie z jednej strony ryzyko zakwestionowania ich w przyszłości przez prawidłowo obsadzony Trybunał Konstytucyjny, ze skutkiem w postaci konieczności wznawiania tysięcy postępowań obejmujących najcięższe przestępstwa.

Z drugiej strony zaniechanie to generuje ryzyko rozluźnienia się rudymmentarnych

standardów procesu legislacyjnego, gdyż tolerowanie naruszeń regulaminu i Konstytucji, do jakich doszło w ramach ustawy z 7 lipca 2022 r. oznacza w gruncie rzeczy przyzwolenie na uchwalanie dowolnych ustaw poprzez sejmowe „wrzutki” zgłaszane do dowolnego projektu będącego już na etapie drugiego czytania sejmowego – abstrahując od jeszcze głębszych naruszeń Konstytucji, o których była już mowa. Prowadzi więc do swoistego anarchizowania procesu ustawodawczego w Polsce, przekreślając konstytucyjne ramy i warunki jego inicjowania i przeprowadzania.

Negatywnie należy więc ocenić całą koncepcję projektu zaproponowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości w omawianym kształcie.

5

Uwzględniając powyższe założenia, w ramach nowelizacji naprawczej **należy skonsumować wszystkie przepisy wprowadzone ustawą z 7 lipca 2022 r., tak by metodą prawidłowego procedowania w parlamencie zagwarantować ich obowiązywanie wolne od zastrzeżeń konstytucyjnych, w aspekcie merytorycznym i temporalnym.**

Dodatkowo, w poniższej analizie odniesiono się do propozycji zawartych w przedłożonym projekcie, w następujący sposób:

- Naprawcza nowelizacja Kodeksu karnego została zaprezentowana w postaci odpowiadającej dokumentowi rządowego procesu legislacyjnego.
- Podano kolejno regulacje zawarte w projekcie wraz z ich oceną i krótkim wyjaśnieniem rekomendacji.
- W przypadku przepisów, które wymagają „nadpisania” z uwagi na niekonstytucyjny tryb ich wejścia w życie, a nie uwzględnionych w projekcie, pominięto odnoszenie się do nich w poniższym zestawieniu (potrzebę nowelizacji w tym zakresie wyjaśniono już wyżej).
- W przypadku, gdy projekt pomija przepis wymagający nowelizacji w określonym kształcie, odniesiono się do tej kwestii w miejscu wyznaczonym numerem danego przepisu (przykładowo, do art. 37 k.k. pominiętego przez projekt odniesiono się po art. 34 k.k.).
- Poszczególne przepisy oceniono: **Negatywnie**, **Pozytywnie**, **Pozytywnie co do kierunku – Negatywnie co do treści**. Podano krótkie uzasadnienie oraz ewentualnie rekomendację legislacyjną.

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17 i 1228) wprowadza się następujące zmiany:

Negatywnie odnośnie do pominięcia nowelizacji art. 10 k.k. Uchylony powinien zostać art. 10 § 2a k.k., zgodnie z którym: „Nieletni, który po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 148 § 2 lub 3, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego”. Przepis ma charakter niehumanitarny, jest przejawem populizmu penalnego bazującego na ideologii odwetu i wprowadza kazuistyczną regulację nie uzasadnioną rzeczywistym stanem przestępczości. Konsekwencją uchylenia § 2a powinna być zmiana wynikowa w § 3. Konsekwencją niezbędnych zmian w art. 197 k.k. (o czym mowa poniżej) powinna być zmiana wynikowa w art. 10 § 2 k.k. (wykreślenie paragrafów uchylonych z art. 197 k.k.).

Negatywnie odnośnie do pominięcia nowelizacji art. 32 k.k. W obecnej postaci w art. 32 k.k. uchylony jest pkt 4 (uchylona kara 25 lat pozbawienia wolności, zastąpiona rozdętą karą terminowego pozbawienia wolności w wymiarze od miesiąca do lat 30). Możliwość orzekania długoterminowej kary osiągającej wymiar 30 lat pozbawienia wolności nie nadaje się do jednoznacznego zakwestionowania. Swoista kara „pół-dożywotniego” pozbawienia wolności może spełnić swoją funkcję w przypadku najpoważniejszych czynów zabronionych i sprawców wykazujących wysoki stopień winy, także jako alternatywa dla dożywotniego pozbawienia wolności. Jednakże tak długa kara pozbawienia wolności, będąca w istocie rzeczą karą skrajnie izolacyjną,

jest w sensie faktycznym, psychologicznym, penitencjarnym, społecznym i aksjologicznym **odrębną rodzajowo karą** w porównaniu do pozbawienia wolności na okres kilku miesięcy czy kilku lat. Merytorycznym błędem jest zatem scalenie skrajnie różnych dolegliwości represyjnych pod wspólnym szyldem kary pozbawienia wolności, gdyż kara miesiąca pozbawienia wolności jest kategorialnie odmiennym rodzajem dolegliwości niż kara 30 lat izolacji. Z uwagi na jedynie „naprawczy” charakter procedowanej nowelizacji, nie ma tu miejsca na proponowanie dalej idących zmian. Na obecnym etapie należy więc przynajmniej przywrócić odrębny, punktowy rodzaj kary izolacyjnej w postaci kary 30 lat pozbawienia wolności: art. 32 pkt 4 otrzymuje brzmienie: „30 lat pozbawienia wolności”. Zmiana jest skorelowana z regulacją art. 37 k.k., określającą widełki i sposób wymiaru kary zakresowego pozbawienia wolności określonego w art. 32 pkt 3 k.k. (o czym mowa poniżej).

- 1) w art. 33:
 - a) uchyla się § 1a,
 - b) uchyla się § 2a;

Pozytywnie. Taryfikator grzywien to zbędna multikazuistyka uwsteczniająca treść Kodeksu karnego, nieuzasadniona merytorycznie ani legislacyjnie.

- 2) w art. 34 uchyla się § 1aa;

Pozytywnie. Taryfikator kar ograniczenia wolności to zbędna multikazuistyka uwsteczniająca treść Kodeksu karnego, nieuzasadniona merytorycznie ani legislacyjnie.

Negatywnie odnośnie do pominięcia nowelizacji art. 37 k.k. Wydzielenie kary 30 lat pozbawienia wolności jako odrębnej rodzajowo kary izolacyjnej koresponduje ze zmianą widełek terminowej kary pozbawienia wolności, która mogłaby być orzekana w wymiarze do 25 lat pozbawienia wolności (docelowo – w ramach przyszłościowej nowelizacji – maksymalnie 20 lat pozbawienia wolności). Równocześnie należy wprowadzić zasadę wymierzania długoterminowej kary izolacyjnej wyłącznie w latach, zapewniając w ten sposób większą równość wobec prawa, urealnając

proces wymiaru kary przez sąd oraz zapobiegając przypadkowości wymiaru długoterminowej kary (różnicowanie wymiaru kary na pułapie 20 lat pozbawienia wolności o 2 miesiące w górę lub w dół jest dysfunkcjonalne i nieuzasadnione merytorycznie). W rezultacie art. 37 k.k. powinien otrzymać brzmienie: „Kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3 trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 25 lat; do lat 15 wymierza się ją w miesiącach i latach, powyżej lat 15 – w latach”.

3) w art. 37a:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, można zamiast tej kary orzec grzywnę albo karę ograniczenia wolności.”,

Pozytywnie co do kierunku – Negatywnie co do treści. Pozytywnie należy ocenić wycofanie zmian w art. 37a k.k. Jednakże charakter prawny art. 37a k.k. od początku jego funkcjonowania (2015 r.) budził wątpliwości, wynikające głównie ze sposobu jego redakcji, która nie wskazywała jednoznacznie, czy przepis ten modyfikuje ustawowe zagrożenie karą, czy też jest dodatkową instytucją sędziowskiego wymiaru kary. W ramach nowelizacji należy nadać mu brzmienie wyraźnie przesądzające, że jest modyfikatorem ustawowego zagrożenia karą i wprowadza do sankcji dwie alternatywne kary wolnościowe: „Jeżeli ustawa przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, czyn ten zagrożony jest także alternatywnie grzywną albo karą ograniczenia wolności”.

b) uchyla się § 2;

Pozytywnie. Kazyistka nie mająca uzasadnienia merytorycznego, wprowadzająca niespójności systemowe.

Negatywnie odnośnie do pominięcia nowelizacji art. 38 k.k. Z uwagi na niekonstytucyjną procedurę legislacyjną (o czym była mowa na wstępie), przepis powinien zostać wprowadzony do Kodeksu karnego we właściwej procedurze. Dodatkowo, w związku z proponowanymi zmianami w zakresie rodzajów kar, art. 38 § 2 k.k. powinien otrzymać brzmienie: „§ 2. Kara nadzwyczajnie obostrzona nie może

przekroczyć 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności lub 25 lat pozbawienia wolności”.

4) w art. 40 w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) za przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3–6, art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4 oraz art. 305 § 1–4.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej.

5) w art. 41:

a) w § 1aa część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów, w razie skazania osoby pełniącej funkcję publiczną za przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3–6, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4 oraz art. 305 § 1–4.”,

b) § 1ab otrzymuje brzmienie:

„§ 1ab. W razie skazania innej osoby za przestępstwa określone w art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4 oraz art. 305 § 1–4 sąd może orzec zakaz, o którym mowa w § 1aa.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej.

6) w art. 53:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Dolegliwość kary nie może przekraczać stopnia winy.”,

Pozytywnie: waga dyrektyw wymiaru kary o charakterze indywidualnoprzewencyjnym w demokratycznym państwie prawa oznacza konieczność zmiany art. 53 § 1 k.k., upodobnionego obecnie do komunistycznego Kodeksu karnego, i powrót jego brzmienia do stanu prawnego sprzed nowelizacji z 7 lipca 2022 r. Z uwagi na istotną rolę zasady, że „dolegliwość kary nie może przekraczać stopnia winy” (bezwzględny zakaz – „nie może”), uzasadnione jest jej wydzielenie, tak jak zaproponowano w przedłożeniu, w osobnym paragrafie. Naprawczy charakter ustawy nie pozwala na proponowanie dalej idących zmian w tym zakresie, niemniej warto rozważyć wyjęcie omawianego zakazu z regulacji relatywnie „ukrytej” w art. 53 § 1a k.k. i przeniesienie tej fundamentalnie istotnej regulacji, związanej z aspektem winy i gwarancyjnym charakterem zasad przypisania i egzekwowania odpowiedzialności karnej człowieka, na poziom kluczowych zasad odpowiedzialności karnej, do Rozdziału 1 Kodeksu karnego. Regulacja ta mogłaby zostać umiejscowiona w nowym art. 1 § 4 k.k.

c) uchyla się § 2a–2e;

Pozytywnie. Uchylane przepisy wyliczające okoliczności łagodzące i obostrzające wymiar kary są kwintesencją multikazuistyki uwsteczniającej regulację kodeksową, przejawem nadregulacji nieznannej kodyfikacji karnej, która nie posiadała uzasadnienia merytorycznego ani legislacyjnego.

7) w art. 57:

a) uchyla się § 3,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisy § 1 i 2 w zakresie, w jakim odnoszą się do podstawy nadzwyczajnego złagodzenia, stosuje się odpowiednio do podstawy odstąpienia od wymierzenia kary.”,

c) uchyla się § 5 i 6;

Pozytywnie. Art. 57 k.k. jest kolejnym przykładem multikazuistyki, w tym wypadku w nieuzasadniony sposób ograniczającej władzę sądowniczą na etapie wymiaru kary. Pozytywnie należy więc ocenić redukcję paragrafów budujących art. 57 k.k. Zasady rozstrzygnięcia zbiegu podstaw do nadzwyczajnego obostrzenia i łagodzenia kary nie

powinny budzić wątpliwości na gruncie syntetycznej regulacji wskazującej na możliwość jednokrotnego skorzystania z kompetencji do łagodzenia/obostrzenia kary oraz kompetencji do wyboru przez sąd reakcji karnej w przypadku zbiegu podstaw do łagodzenia i obostrzenia kary. Przepis powinien otrzymać w całości nowe brzmienie, po wyeliminowaniu paragrafów objętych niekonstytucyjną regulacją o dniu ich wejścia w życie i ograniczeniu jego zawartości do trzech jednostek tekstu ustawy. Odrębna regulacja odnosząca się do odstąpienia od wymierzenia kary wydaje się redundantna, choć w omawianym wypadku ujednoznacza tekst ustawy.

8) art. 57b otrzymuje brzmienie:

„Art. 57b. Skazując za przestępstwo z zastosowaniem art. 12 § 1 sąd może wymierzyć karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.”;

Negatywnie. Przepis powinien zostać uchylony, gdyż został wprowadzony w niekonstytucyjnej procedurze sejmowej mocą ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. poz. 1086). Przepis powinien zostać uchylony w całości, gdyż popełnienie czynu zabronionego w warunkach czynu ciągłego, z uwagi na charakter prawny tej instytucji, nie uzasadnia generalnego i abstrakcyjnego podwyższenia górnej granicy ustawowego zagrożenia karą, abstrahującego chociażby od rodzaju dobra prawnego i typu czynu zabronionego pod groźbą kary. Koncepcja zaostżenia sankcji za czyn ciągły opiera się na błędnym postrzeganiu relacji zachodzącej pomiędzy wskazanym rozwiązaniem „przednawiasowym” a opisem typu czynu zabronionego pod groźbą kary: ustawowy opis typu czynu zabronionego poprzez dyrektywę zawartą w art. 12 § 1 k.k. zakłada możliwość popełnienia danego czynu w warunkach ciągłości i stopień karygodności takiego czynu jest już uwzględniony w zwyczajnym ustawowym zagrożeniu karą, dobranym dla danego przypadku i określonym w przepisie typizującym. Ewentualne rozwiązania dedykowane szczególnie uzasadnionym przypadkom realizowania wybranych typów czynu zabronionego w czynie ciągłym powinny znaleźć się w części szczególnej Kodeksu karnego, pod

warunkiem wykazania, że w szczególnie uzasadnionej sytuacji nadzwyczajne obostrzenie byłoby uzasadnione merytorycznie.

9) w art. 58:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli ustawa przewiduje możliwość wyboru rodzaju kary, sąd może orzec karę pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy inna kara lub inny środek przewidziany w tym kodeksie nie spełnia celów kary.”,

b) po § 1 dodaje się § 1a i 1b w brzmieniu:

„§ 1a. Sąd może orzec karę dożywotniego pozbawienia wolności tylko wtedy, gdy zachodzą wyjątkowe okoliczności.

Pozytywnie. Przepis podkreśla wyjątkowy charakter kary dożywotniego pozbawienia wolności. Ze względów redakcyjnych przepis mógłby otrzymać brzmienie: „Sąd może orzec karę dożywotniego pozbawienia wolności jedynie w wyjątkowych okolicznościach”.

§ 1b. Jeżeli przestępstwo nie jest zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności, sąd może orzec karę pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym 15 lat tylko wtedy, gdy zachodzą wyjątkowe okoliczności.”;

Pozytywnie. Przepis podkreśla wyjątkowy charakter długoterminowej kary pozbawienia wolności jako kary w górnej granicy ustawowego zagrożenia. Ze względów redakcyjnych przepis mógłby otrzymać brzmienie (uwzględniono także proponowane wydzielenie kary 30 lat pozbawienia wolności jako odrębnej rodzajowo kary): „Jeżeli przestępstwo nie jest zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności, sąd może orzec karę pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym 15 lat albo karę 30 lat pozbawienia wolności jedynie w wyjątkowych okolicznościach”.

10) w art. 60:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sąd stosuje nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy współdziałającego z innymi osobami

w popełnieniu przestępstwa, jeżeli ujawni on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw informacje dotyczące osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa oraz istotne okoliczności jego popełnienia.”,

b) w § 6:

– pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) jeżeli czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 8 lat, sąd wymierza grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności,

4) jeżeli czyn stanowi inny występki, sąd odstępuje od wymierzenia kary i orzeka środek karny wymieniony w art. 39 pkt 2–3, 7 lub 8, środek kompensacyjny lub przepadek; przepisu art. 61 § 2 nie stosuje się.”,

– uchyla się pkt 5,

c) po § 6 dodaje się § 6a w brzmieniu:

„§ 6a. Nadzwyczajnego złagodzenia kary nie stosuje się do czynów zagrożonych karą pozbawienia wolności powyżej 5 lat, do których ma zastosowanie art. 37a.”,

d) uchyla się § 7 i 7a;

Pozytywnie. Przywrócenie równowagi między władzą sądowniczą a władzą wykonawczą w zakresie art. 60 § 3 k.k. oraz zmiany wynikowe związane z zasadami nadzwyczajnego złagodzenia kary.

11) w art. 64 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli sprawca skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do przestępstwa, za które był już skazany, sąd może wymierzyć karę przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§ 2. Jeżeli sprawca uprzednio skazany w warunkach określonych w § 1 lub art. 64a, który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary popełnia ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo

w wysokości powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, a może ją wymierzyć do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.”;

Pozytywnie. Wyeliminowanie nadmiernej punitywności podyktowanej populizmem penalnym i nieuzasadnionej poziomem przestępczości poprzez przywrócenie zasad obostrzenia kary w przypadku recydywy sprzed nowelizacji z 7 lipca 2022 r.

12) w art. 77:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd, wymierzając karę wymienioną w art. 32 pkt 3, może wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia niż przewidziane w art. 78.”,

b) uchyla się § 3 i 4;

Pozytywnie. Wyeliminowanie niekonstytucyjnej i sprzecznej ze standardami konwencyjnymi bezwzględnej blokady ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie.

13) w art. 78 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Skazanego można warunkowo zwolnić po odbyciu co najmniej połowy kary.

§ 2. Skazanego określonego w art. 64 § 1 można warunkowo zwolnić po odbyciu dwóch trzecich kary, natomiast skazanego określonego w art. 64 § 2 lub art. 64a po odbyciu trzech czwartych kary.”;

Pozytywnie. Wyeliminowanie nieuzasadnionych obostrzeń dotyczących możliwości ubiegania się o przedterminowe zwolnienie.

14) w art. 79 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przepisy art. 78 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno; przepis art. 78 § 2 stosuje się, jeżeli chociażby jedno z przestępstw popełniono w warunkach określonych w art. 64 lub art. 64a.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej.

15) w art. 80:

- a) uchyla się § 2a,
- b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie warunkowego zwolnienia z kary dożywotniego pozbawienia wolności okres próby wynosi 10 lat.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej oraz wyeliminowania zbytniej punitywności okresu próby przy dożywotnim pozbawieniu wolności.

16) art. 85a otrzymuje brzmienie:

„Art. 85a. Orzekając karę łączną, sąd bierze pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej w związku z dyrektywami wymiaru kary z art. 53 § 1 k.k.

17) w art. 86:

- a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 30 lat pozbawienia wolności. Karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej, przy czym – po uwzględnieniu wydzielenia jako odrębnej kary izolacyjnej 30 lat pozbawienia wolności oraz zmiany sposobu wymierzania kary pozbawienia wolności – przepis powinien otrzymać brzmienie: „Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo **25 lat** pozbawienia wolności. Karę pozbawienia wolności do lat 15 wymierza się w miesiącach i latach, powyżej lat 15 – w latach”. Dodatkowo zmianę wymagały art. 88 k.k. jako zmiana wynikowa związana z wydzieleniem rodzajów kar pozbawienia wolności, proponowanych w niniejszej opinii.

b) § 2b otrzymuje brzmienie:

„§ 2b. Jeżeli chociażby jedna z podlegających łączeniu grzywien została orzeczona na podstawie przepisu przewidującego wyższą górną granicę ustawowego zagrożenia tą karą niż określona w art. 33 § 1, sąd wymierza karę łączną grzywiny w granicach od najwyższej z kar tego rodzaju wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 4500 stawek dziennych grzywiny. Jeżeli najwyższa z podlegających łączeniu grzywien orzeczona została w wymiarze 4500 stawek dziennych lub wyższym, sąd orzeka tę karę jako karę łączną grzywiny.”;

Pozytywnie w kierunku uzyskania spójności systemowej.

18) w art. 87:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności sąd może wymierzyć karę łączną pozbawienia wolności, przyjmując, że miesiąc ograniczenia wolności równa się 15 dniom pozbawienia wolności.”,

b) uchyla się § 2;

Pozytywnie w kierunku wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r., P 20/17.

19) w art. 102:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli w okresie, o którym mowa w art. 101, wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność przestępstw określonych w art. 101 § 1 ustaje z upływem 10 lat, a w pozostałych wypadkach – z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu.”,

b) uchyla się § 2;

Pozytywnie.

20) w art. 107 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie skazania na karę dożywotniego pozbawienia wolności, zatarcie skazania następuje z mocy prawa z upływem 10 lat od uznania jej za wykonaną, od darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania.”;

Pozytywnie.

Negatywnie odnośnie do pominięcia uchylenia kradzieży szczególnie zuchwałej.

Razi pominięcie uchylenia kradzieży szczególnie zuchwałej z definicji wyrażeń ustawowych (art. 115 § 9a k.k.) oraz z części szczególnej Kodeksu karnego jako odrębnego typu przestępstwa. Oprócz zastrzeżeń formalnoprawnych, przepis ten jest zbędny w perspektywy osiągnięcia celów ochronnych, zaś jego konstrukcja i komunistyczny rodowód naruszają standardy prawidłowej legislacji.

Co się tyczy wszystkich przepisów części szczególnej Kodeksu karnego: wszystkie przepisy typizujące czyny zabronione pod groźbą kary, „skażone” w szczególności w zakresie sankcji niekonstytucyjną datą ich wejścia w życie, powinny być naprawione poprzez poprawne wprowadzenie ich na grunt obowiązującego prawa. Zakwestionowanie w przyszłości przez sąd konstytucyjny trybu ustawodawczego określającego dzień ich wejścia w życie może oznaczać, że przepisy te zostaną derogowane, a sprawcy nie poniosą odpowiedzialności karnej z uwagi na brak przepisu typizującego ich zachowanie. Ustawa naprawcza powinna więc uzdrowić wszystkie typy czynu zabronionego, zmienione chociażby tylko w zakresie sankcji przez nowelizację z 7 lipca 2022 r. W przypadku proponowanej w niniejszej analizie zmiany struktury rodzajowych kar pozbawienia wolności i wyodrębnienia kary 30 lat pozbawienia wolności, oraz zmiany granicy terminowej kary pozbawienia wolności do granic lat 25, naprawienie regulacji szczegółowych w zakresie sankcji powinno być skorelowane z tym zabiegiem ustawodawczym.

Negatywnie w zakresie przygotowania do zabójstwa i przyjęcia zlecenia zabójstwa

(art. 148 § 5 k.k. i art. 148a k.k.). Oba przepisy powinny zostać uchylone. Przepis przewidujący karalność przygotowania do zabójstwa obejmuje swoim zakresem szereg zachowań niedowiedlnych, nieodróżnialnych od zwykłych czynności dnia

codziennego typu: spacer, tankowanie paliwa, kupienie sznurka. Oznacza więc w istocie naruszenie zasady określoności czynu zabronionego. Brak również merytorycznego uzasadnienia, by przestępczość związana z zamachami na życie człowieka musiała być zwalczana przy pomocy penalizowania przygotowawczej formy stadialnej, zważywszy na to, że kryminologiczny obraz tego rodzaju przestępczości wskazuje na popełnianie zabójstw najczęściej bez celowych i czasochłonnych przygotowań, narzędziami domowego użytku. Co się tyczy nowego typu przestępstwa polegającego na przyjęciu zlecenia zabójstwa, zakres penalizacji w nim wyznaczony, z uwagi na jego relację do przygotowania do zabójstwa, obejmuje samo w sobie powzięcie zamiaru dokonania określonego czynu, co godzi w podstawową zasadę odpowiedzialności karnej nowożytności, tj. odpowiedzialności za czyn, a nie za sam zamiar popełnienia czynu.

21) w art. 165a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto gromadzi, przekazuje lub oferuje środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości w zamiarze sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub przestępstwa, o którym mowa w art. 120, art. 121, art. 136 § 1 i 2, art. 166, art. 167, art. 171, art. 252, art. 255a lub art. 259a,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.”;

Negatywnie w zakresie art. 178 k.k. Nowelizacja z 7 lipca 2022 r. wprowadziła kazuistyczną regulację dedykowaną sprawcom wypadków i katastrof, w szczególności w ruchu lądowym. W drodze nowelizacji zmiany doznał cały art. 178 k.k. Niekonstytucyjny tryb jego uchwalenia w zakresie dnia wejścia w życie może powodować, że obostrzenia przewidziane w omawianej regulacji nie będą mogły zostać orzeczone wobec sprawców najpoważniejszych zdarzeń w ruchu drogowym. Przy okazji naprawienia omawianego przepisu, warto także skorygować błąd polegający na pomieszeniu w ramach art. 178 § 1 k.k. przesłanek współkształtujących opis czynu zabronionego (nietrzeźwość, odurzenie) i przesłanek nadzwyczajnego obostrzenia kary (zbiegnięcie z miejsca zdarzenia) poprzez ich wyraźne oddzielenie do dwóch odrębnych paragrafów. W rezultacie przepis mógłby otrzymać brzmienie:

§ 1. Skazując sprawcę, który zbiegł z miejsca czynu określonego w art. 173 § 1 lub 2, art. 174 lub art. 177 § 1 albo spożywał alkohol lub zażywał środek odurzający po popełnieniu czynu określonego w art. 173 § 1 lub 2, art. 174 lub art. 177 § 1, a przed poddaniem go przez uprawniony organ badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka odurzającego, sąd orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy tego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§1a. *uchylony*

§1b. Jeżeli sprawca popełnia czyn określony w art. 173 § 1 lub 2, art. 174 lub art. 177 § 1:

- 1) znajdując się w stanie nietrzeźwości,
- 2) znajdując się pod wpływem środka odurzającego,
- 3) prowadząc pojazd mimo sądowego zakazu prowadzenia pojazdów,

podlega karze pozbawienia wolności od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy tego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§ 1c. Jeżeli sprawca w warunkach określonych w § 1b popełnia czyn określony w art. 173 § 3 lub 4 albo art. 177 § 2, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 3. W razie skazania, o którym mowa w § 1, 1b lub 1c, sąd może orzec przepadek, o którym mowa w art. 44b.”

Treść art 178 § 1b stanowiłaby zarazem wyliczenie okoliczności szczególnie kwalifikujących wypadek drogowy lub katastrofę, których sprawcy powinna grozić – jeśliby ustawodawca podjął taką decyzję kryminalizacyjną – dolegliwa kara pozbawienia wolności zbliżona w swej istocie do sankcji grożącej za zabójstwo (poza dożywotnim pozbawieniem wolności).

Negatywnie w zakresie przepadku pojazdów nietrzeźwego sprawcy przestępstwa (art. 178a § 5 k.k.). Przepadek pojazdów powinien mieć charakter fakultatywny, pozostawiony do uznania sądu w ramach sędziowskiego wymiaru kary. Ponadto brak jest jakiegokolwiek merytorycznego uzasadnienia, by przepadek pojazdu nie groził sprawcy, jeżeli zawartość alkoholu w jego organizmie była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do

takiego stężenia. Przepadek pojazdu, będący w swej istocie dodatkową karą o charakterze majątkowym oraz *quasi-środkiem* prewencji indywidualnej, powinien grozić wszystkim sprawcom omawianego przestępstwa, a o jego orzeczeniu powinien decydować sąd. Art. 178a § 5 k.k. powinien otrzymać brzmienie: „W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 4, sąd może orzec przepadek, o którym mowa w art. 44b”.

- 22) w art. 190 § 1 wyrazy „karze pozbawienia wolności do lat 3” zastępuje się wyrazami „grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”;

Negatywnie w zakresie braku zmiany art. 197 § 3, 4 i 5 k.k. Razi brak interwencji w regulacje dotyczące kwalifikowanych typów zgwałcenia, których katalog doznał populistycznych nowelizacji mocą ustawy z 7 lipca 2022 r. Z jednej strony mamy tu do czynienia wybiórczą multikazuistyką, wprowadzającą do Kodeksu karnego wręcz obsceniczne opisy brutalnych czynów, która jest przejawem populizmu penalnego nieuzasadnionego względami merytorycznymi. Z drugiej strony, wprowadzone w ramach § 4 sankcje rażą niesprawiedliwością i nierównością wobec prawa, generując w gruncie rzeczy niebezpieczeństwo dla osób pokrzywdzonych. W obecnym stanie prawnym za umyślne spowodowanie ciężkich obrażeń ciała człowieka (art. 156 § 1 k.k.) w ramach czynu polegającego na zgwałceniu, sprawcy grozi kara do 20 lat pozbawienia wolności (zbieg kumulatywny zgwałcenia i uszczerbku, sankcja ustalana na podstawie art. 156 § 1 k.k.). Jednakże za dopuszczenie się zgwałcenia z jedynie nieumyślnym, przypadkowym następstwem w postaci ciężkich obrażeń ciała ofiary, zgodnie z art. 197 § 4 k.k. sprawcy grozi nawet dożywotnie pozbawienie wolności. Brutalnemu sprawcy bardziej opłaca się zatem z góry zaplanować spowodowanie umyślnie ciężkiego kalectwa ofiary, by w ten sposób uchronić się przed dożywotnim pozbawieniem wolności, grożącym mu za przypadkowe, nieumyślne następstwa. Absurdalność takiego rozwiązania ustawowego nie znajduje żadnego wytłumaczenia i godzi w powagę kodyfikacji karnej. Należy rekomendować powrót brzmienia § 3 i 4 do stanu sprzed nowelizacji z 7 lipca 2022 r.

- 23) w art. 233:
- a) uchyla się § 1a,
 - b) § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Nie podlega karze, kto, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania, składa fałszywe zeznanie z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu.”,
 - c) uchyla się § 4a;
- 24) w art. 259b wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet może warunkowo zawiesić jej wykonanie w stosunku do sprawcy przestępstwa określonego w art. 259a, który dobrowolnie odstąpił od:”;
- 25) w art. 270a w § 2 wyrazy „od lat 3 do 20” zastępuje się wyrazami „od lat 3 do 15”;
- 26) w art. 271a w § 2 wyrazy „od lat 3 do 20” zastępuje się wyrazami „od lat 3 do 15”;
- 27) w art. 277a:
- a) w § 1 wyrazy „od lat 5 do 25” zastępuje się wyrazami „od lat 5 do 20”,
 - b) w § 2 wyrazy „do lat 5” zastępuje się wyrazami „od 3 miesięcy do lat 5”;
- 28) w art. 294 uchyla się § 3 i 4;
- 29) w art. 305:
- a) w § 1 wyrazy „do lat 3” zastępuje się wyrazami „od 3 miesięcy do lat 5”,
 - b) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Tej samej karze podlega, kto, w celu wywarcia bezprawnego wpływu na wynik trwającego lub przygotowywanego przetargu lub postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wchodzi w porozumienie z inną osobą, przekazuje lub rozpowszechnia informacje lub przemilcza istotne okoliczności, działając na szkodę właściciela mienia, osoby lub instytucji, na rzecz której przetarg jest lub ma być dokonywany bądź która prowadzi lub ma prowadzić postępowanie, albo na szkodę interesu publicznego.”;
- 30) uchyla się art. 306b;
- 31) w art. 307 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Wobec sprawcy przestępstwa określonego w art. 296 lub w art. 299–305, który dobrowolnie naprawił szkodę w całości, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”;

32) art. 309 otrzymuje brzmienie:

„Art. 309. W razie skazania za przestępstwo określone w art. 296 § 3, art. 297 lub w art. 299 sąd może wymierzyć obok kary pozbawienia wolności grzywnę w wysokości do 3000 stawek dziennych.”;

33) w art. 323 § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Żołnierze innej służby niż obowiązkowa zasadnicza służba wojskowa odbywają karę ograniczenia wolności, pozostając w określonym miejscu w dyspozycji przełożonego w czasie od zakończenia zajęć służbowych przez 4 godziny 2 dni w tygodniu. Sąd może również orzec potrącenie od 5 do 15% miesięcznego zasadniczego uposażenia na wskazany cel społeczny.

§ 4. Żołnierze obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej odbywają karę ograniczenia wolności w wydzielonej jednostce wojskowej według zasad określonych w Kodeksie karnym wykonawczym.”;

34) w art. 324 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wobec żołnierzy obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej nie orzeka się środka karnego wymienionego w art. 39 pkt 7.”;

35) w art. 336 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd może odroczyć żołnierzowi obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej wykonanie kary pozbawienia wolności nie przekraczającej 6 miesięcy do czasu ukończenia służby.”;

36) art. 337 otrzymuje brzmienie:

„Art. 337. Wobec żołnierza obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, który został skazany, za przestępstwo określone w części wojskowej popełnione w czasie tej służby, na grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności nie przekraczającą roku, sąd może zarządzić zatarcie skazania po przeniesieniu go do rezerwy, jeżeli kara lub orzeczony środek karny zostały wykonane.”;

37) w art. 341 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Tej samej karze podlega żołnierz innej służby niż obowiązkowa zasadnicza służba wojskowa, który uporczywie nie wykonuje obowiązku z niej wynikającego.”.